

Ortaokul Öğrencilerinin Dürüstlük Eğilimlerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi

Fatih AKGÜL¹, Mehmet YILDIRIM², Fatih DİNÇ³, Mehmet İNAN⁴, Tansu KURTULDU⁵

¹ Selçuk Üniversitesi, Doğanhisar Meslek Yüksek Okulu, <https://orcid.org/0000-0003-2400-8683>

² Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0002-9707-6540>

³ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0001-6022-977X>

⁴ Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0002-6483-4704>

⁵ Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, <https://orcid.org/0000-0002-2525-2277>

To cite this article/ Atf için:

Akgül, F., Yıldırım, M., Dinç, F., İnan, M., ve Kurtuldu, T. (2024). Ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimlerinin spor yapma durumlarına göre incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 73-82.

Özet

Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimlerini spor yapma durumlarına göre incelemektir. Araştırma, 2021-2022 Eğitim Öğretim yılları arasında Konya-Doğanhisar ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenim gören 312 öğrenciden oluşan çalışma grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, katılımcıların dürüstlük eğilimlerini ölçmek için Sarmusak (2011) tarafından geliştirilen 9 maddelik bir Dürüstlük Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, katılımcıların dürüstlük eğilimlerini değerlendirmek için 4'lü Likert tipindedir. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22 Paket Programı kullanılmıştır. İkili grup karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Çalışmanın anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet ve spor yapma durumu değişkenlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara göre daha yüksek dürüstlük eğilimine sahip olduğu bulunmuştur. Baba eğitimi, anne eğitimi, aile gelir durumu ve kardeş sayısı gibi değişkenlerde ise anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Anahtar kelimeler: Dürüstlük Eğilimi, Ortaokul, Öğrenci, Spor

Investigation of Honesty Tendencies of Secondary School Students According to Their Sporting Status

Abstract

The aim of this study is to examine the honesty tendencies of secondary school students according to their sporting status. The research was conducted on a sample group consisting of 312 students who were attending middle schools affiliated with the Konya-Doğanhisar district during the 2021-2022 academic years. To measure the honesty tendencies of the participants, a 9-item Honesty Tendency Scale developed by Sarmusak (2011) was used. The scale employs a 4-point Likert scale to assess participants' honesty tendencies. SPSS 22 Package Program was used for statistical analysis of the data. The Mann Whitney U test was used for pairwise group comparisons, and the Kruskal Wallis test was used for comparisons of more than two groups. The significance level of the study was determined as 0.05. According to the research results, significant differences were found in the variables of gender and participation in sports. It was found that female students have a higher honesty tendency compared to male students, and students who participate in sports have a higher honesty tendency compared to those who do not. However, no significant differences were observed in variables such as paternal education, maternal education, family income status, and number of siblings.

Keywords: Honesty Tendencies, Middle School, Student, Sports

GİRİŞ

Günümüzde eğitim, toplumun temel yapı taşlarından birini oluştururken, öğrencilerin karakter gelişimi üzerinde de büyük bir etki yaratmaktadır. Ortaokul öğrencilerinin kişisel değerlerinin ve ahlaki davranışlarının gelişimi, toplumun geleceği açısından büyük öneme sahiptir. Bu dönemde kazanılan deneyimler, gençlerin ilerleyen yaşamlarında davranışları ve değerleri üzerinde kalıcı etkilere sahip olabilir (Eccles ve Gootman, 2002). Ortaokul dönemi, bireylerin kişiliklerinin temellerinin atıldığı ve ahlaki değerlerin şekillendiği önemli bir evre olarak kabul edilir. Genç yaşlarda ahlaki değerlerin ve dürüstlüğün gelişimi, ilerleyen yaşlarda bireylerin karakter ve davranışları üzerinde derin etkiler bırakabilir (Blasi, 1984). Bu dönemde, öğrenciler arasındaki farklılıkların, birçok faktörden etkilendiği bilinmektedir.

Spor yapma alışkanlığı, fiziksel sağlık açısından önemli bir rol oynamanın yanı sıra, karakter gelişimi üzerinde de olumlu etkilere sahip olabilir. Spor yapma alışkanlığı, gençlerin fiziksel sağlık ile birlikte sosyal ve psikolojik gelişimlerine de katkıda bulunabilir (Holt vd., 2017). Dürüstlük, toplumsal ilişkilerin temel bir parçasıdır ve bireylerin toplumlarına olumlu bir şekilde katkıda bulunmalarını sağlar. Bu nedenle, spor yapma alışkanlığı ile dürüstlük eğilimleri arasındaki ilişkinin anlaşılması, genç neslin ahlaki gelişimini desteklemek için önemlidir. Günümüzde spor, fiziksel sağlıkla birlikte psikolojik ve sosyal gelişim açısından da büyük bir öneme sahiptir (Bailey vd., 2018).

Spor, sadece fiziksel sağlığı artırmakla kalmaz, aynı zamanda gençlerin karakter gelişimine de katkıda bulunabilir. Özellikle sporun, disiplin, sorumluluk, adalet duygusu ve fair-play gibi ahlaki değerlerin gelişimine olumlu katkılar sağlayabileceği öne sürülmüştür (Giacobbi vd., 2009).

Bu çalışmanın temel amacı, ortaokul öğrencileri arasında spor yapanlarla yapmayanlar arasındaki dürüstlük eğilimlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki soruların cevapları araştırılmıştır:

- Cinsiyet, spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimleri arasında anlamlı bir fark yaratıyor mu?
- Baba eğitim durumu, spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturuyor mu?
- Anne eğitim durumu, spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimleri üzerinde etkili mi?
- Aile gelir durumu, ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimlerini spor yapma durumuna göre etkiliyor mu?
- Kardeş sayısı, spor yapma ve dürüstlük arasında anlamlı bir ilişki gösteriyor mu?
- Spor yapma alışkanlığı olan ve olmayan ortaokul öğrencileri arasında dürüstlük eğilimleri açısından anlamlı bir fark var mı?

Çalışmada, ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimlerini farklı değişkenlerle ilişkilendirerek spor yapma alışkanlığının dürüstlük üzerindeki etkisini daha iyi anlamayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma grubu; 2021-2022 Eğitim Öğretim yılları arasında Konya-Doğanhisar ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenim gören ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen 312 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, katılımcıların dürüstlük eğilimlerini değerlendirmek için Sarmusak (2011) tarafından geliştirilen Dürüstlük Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, toplamda 9 madde içermekte olup, katılımcıların dürüstlük eğilimlerini belirlemek için 4'lü bir Likert ölçeği kullanılmaktadır. Katılımcılar, her bir maddeyi "her zaman" için (4), "çoğu zaman" için (3), "çok nadir" için (2) ve "hiçbir zaman" için (1) şeklinde puanlamışlardır. Ölçeği değerlendirirken, 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 9. soruların puanları tersine çevrilerek dikkate alınmıştır. Bu şekilde, katılımcıların dürüstlük eğilimlerini daha doğru bir şekilde ölçmek amaçlanmıştır. Ölçekten elde edilen toplam puanlar, katılımcıların aldığı yüksek puanlar dürüstlük eğilimlerinin yüksek, düşük puanlar ise dürüstlük eğilimlerinin düşük olduğunu yansıtmaktadır. Ölçeğin kullanımıyla minimum puan 9, maksimum puan ise 36 olabilir. Ölçeğin güvenilirliğinde belirleyici bir faktör olan cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .88'dir. Mevcut bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik seviyesini belirlemede önemli bir faktör olan cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .70 olduğu bulgusuna erişilmiştir. Bu bağlamda, ölçeğin bu özel çalışma için daha düşük bir iç tutarlık düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılanların ve kullanılan ölçeklerin tanımlayıcı bilgileri ortalama/standart sapma ve yüzde/frekans olarak verilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşıldığı için, ikili gruplar arasında karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi, çoklu gruplar arasında ise Kruskal Wallis testi tercih edilmiştir. Anlamlılık düzeyi olarak 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara tanımlayıcı bilgileri

	N	%	
Cinsiyet	Kadın	156	50.0
	Erkek	156	50.0
Baba eğitim durumunuz?	İlköğretim	34	10.9
	Ortaöğretim	195	62.5
	Üniversite	83	26.6
Anne eğitim durumunuz?	İlköğretim	106	34.0
	Ortaöğretim	159	51.0
	Üniversite	47	15.1
Aile gelir durumunuz?	Orta	141	45.2
	İyi	128	41.0
	Çok İyi	43	13.8
Kardeş sayınız?	1-2	210	67.3
	2-4	92	29.5
	5 ve Üzeri	10	3.2

Spor yapıyor musunuz?	Evet	143	45.8
	Hayır	169	54.2

Tablo 1 incelendiğinde; katılımcıların (%50.0)'si kadın, (%50.0)'si erkektir. Baba eğitim durumunuz sorusuna (%10.9)'u ilköğretim, (%62.5)'i ortaöğretim, (%26.6)'sı üniversite cevabı vermiştir. Anne eğitim durumunuz sorusuna (%34.0)'ü ilköğretim, (%51.0)'i ortaöğretim, (%15.1)'i üniversite cevabı vermiştir. Katılımcıların (%45.2)'si orta, (%41.0)'i iyi ve (%13.8)'i çok iyi aile gelir düzeyine sahiptir. Katılımcıların (%67.3)'ü 1-2 kardeş, (%29.5)'i 2-4 kardeş ve (%3.2)'si 5 ve üzeri kardeşe sahiptir. Spor yapıyor musunuz sorusuna (%45.8)'i evet, (%54.2)'u hayır yanıtı vermiştir.

Tablo 2. Dürüstlük Eğilimi Ölçeği toplam puan ortalaması ve standart sapma bilgileri

	N	Min	Max	Ortalama	S.Sapma
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	312	16.0	35.0	31.12	2.86

Tablo 2'yi gözlemlediğimizde, dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamasının ($\bar{x}=31.12$) olduğunu tespit ettik. Bu bulgu, katılımcıların genel olarak dürüstlük eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yani, katılımcılar arasında dürüstlük konusunda olumlu bir eğilim bulunmaktadır.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre iki grup arası Mann Whitney U testi sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	Erkek	156	174.09	27157.50	9424.500	.000
	Kadın	156	138.91	21670.50		
	Toplam	312				

*p<0.05

Tablo 3'ü incelediğimizde, cinsiyet değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamalarının genelinde katılımcıların cinsiyet ve dürüstlük eğilimi davranışları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu gözlemlenmiştir (p<0.05). Elde edilen bu sonuca göre farklılığın, kadın katılımcıların lehine olduğu ve dürüstlük eğilimi konusunda kadınların daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir (Ortalama fark= 174.09). Bu sonuç, cinsiyetin dürüstlük eğilimi üzerinde etkili olduğunu ve kadın katılımcıların genel olarak daha yüksek dürüstlük eğilimine sahip olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 4. Baba eğitim durumuna göre Kruskal Wallis testi sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	İlköğretim	34	162.53	3.076	.215
	Ortaöğretim	195	161.45		
	Üniversite	83	142.41		
	Toplam	312			

*p<0.05

Tablo 4'ü incelediğimizde, baba eğitim durumu ile dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmediğini gördük (p>0.05). Yani, baba eğitim durumu ile katılımcıların dürüstlük eğilimi arasında ölçekten alınan genel puan incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Anne eğitim durumuna göre Kruskal Wallis testi sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	İlköğretim	106	155.37	.848	.655
	Ortaöğretim	159	160.01		
	Üniversite	47	147.16		
	Toplam	312			

*p<0.05

Tablo 5'e yönelik yapılan analiz sonuçlarına göre, anne eğitim durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05). Yani elde edilen sonuç ışığında, anne eğitim durumu katılımcıların dürüstlük eğilimi arasında ölçekten alınan genel puan incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusuna ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6. Aile gelir durumuna göre Kruskal Wallis testi sonuçları

	Aile Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	Orta	141	160.59	1.541	.463
	İyi	128	156.83		
	Çok iyi	43	142.12		
	Toplam	312			

*p<0.05

Tablo 6'ya yönelik gerçekleştirilen analizler, aile gelir durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak katılımcıların aile gelirleri ile dürüstlük eğilimi davranışları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusu tespit edilmiştir. (p>0.05). Bu bağlamda, aile gelir durumu ile dürüstlük eğilimi arasında katılımcıların ölçekten aldığı toplam puanın genel ortalaması istatistiksel olarak incelendiğinde anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

Tablo 7. Kardeş sayısına değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçları

	Kardeş sayısı	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	1-2	210	161.69	2.390	.303
	3-4	92	146.23		
	5 ve üzeri	10	141.95		
	Toplam	312			

*p<0.05

Tablo 7'ye yönelik yapılan analizler sonucunda, kardeş sayısı değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak arasında anlamlı bir farklılık bulgusuna ulaşılmıştır (p>0.05). Yani, katılımcıların kardeş sayısı ile dürüstlük eğilimi davranışları arasında elde edilen bulguya göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ya da sonuç bulunmamıştır.

Tablo 8. Spor yapıyor musunuz değişkeni Mann Whitney U testi sonuçları

	Spor Yapma D.	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Dürüstlük Eğilimi Ölçeği	Evet	143	177.71	25413.00	9050.000	.000
	Hayır	169	138.55	23415.00		
	Toplam	312				

*p<0.05

Tablo 8 üzerinde gerçekleştirilen inceleme sonuçlarına göre, katılımcıların spor yapma durumlarına ile dürüstlük eğilimi davranışları arasından elde edilen bulgulara göre

katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan neticesinde, katılımcıların spor yapma durumlarına ile dürüstlük eğilimi davranışları arasından istatistik değerlendirmelere göre anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu farklılık, spor yapan katılımcıların lehine olup, spor yapma durumu ile dürüstlük eğilimi arasında pozitif bir ilişki göstermektedir (Ortalama fark=177.71). Yani, spor yapma eğilimi olan katılımcılar, dürüstlük konusunda daha yüksek puanlar almıştır. Bu sonuç, spor yapmanın dürüstlük eğilimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin dürüstlük eğilimlerini spor yapma durumlarına göre incelemektir.

Araştırmada; cinsiyet değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu gözlemlenmiştir. Bu farklılık, kadın katılımcıların lehine olup, dürüstlük eğilimi konusunda kadınların daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir. Bu sonuç, cinsiyetin dürüstlük eğilimi üzerinde etkili olduğunu ve kadın katılımcıların genel olarak daha yüksek dürüstlük eğilimine sahip olduğunu işaret etmektedir. Kadınların dürüstlük eğilimi konusunda daha yüksek puanlar alması, çeşitli faktörlerle ilişkilendirilebilir. Örneğin, toplumsal normlar ve değerler kadınların daha fazla dürüstlüğüne yönelmesini teşvik edebilir. Ayrıca, kadınların empati yeteneklerinin daha güçlü olması ve duygusal zekalarının daha gelişmiş olması, dürüstlük konusunda daha dikkatli ve duyarlı olmalarını sağlayabilir. Yılmaz vd. (2017) yapmış oldukları çalışmalarında katılımcıların ölçeğin genelinden elde ettikleri toplam puanın cinsiyete göre anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmişlerdir. Sıra ortalamalarına bakıldığında ise kadın katılımcıların puanının, erkek katılımcıların puanına göre daha fazla olduğunu belirlenmiştir. Ulucan ve Bahadır (2011) yapmış oldukları çalışmalarında araştırmaya katılan kadınların ve erkeklerin kişilik özelliklerinde anlamlı farklılıkların olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmada; baba eğitim durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kural vd. (2022) yapmış olduğu çalışmalarında katılımcıların spora karşı tutumlarında baba eğitim durumuna göre tutum puanında anlamlı bir farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Araştırmada; anne eğitim durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kural vd. (2022) yapmış olduğu çalışmalarında katılımcıların spora karşı tutumlarında anne eğitim durumuna göre tutum puanında anlamlı bir farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Okut (2017), Topalli (2019) ve Doğan (2011) yapmış oldukları çalışmalarda anne ve baba eğitim düzeylerinde spora yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığını bulmuşlardır. Coşkun ve Yıldırım (2009), Bulut (2012), tarafından yapılan çalışmada, baba eğitim düzeyi ile anne eğitim düzeyinin çalışmaya katılanların değer eğilimlerini anlamlı düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmalar, öğrencilerin ailelerinin eğitim seviyesinin dürüstlük davranışlarını belirlemede kritik bir faktör olmadığını işaret edebilir ancak bu konuda daha derinlemesine araştırmaların yapılması önemlidir. Özellikle, farklı yaş grupları ve kültürel bağlamlarda bu ilişkinin incelenmesi, daha kapsamlı ve genelleştirilebilir sonuçlar elde edilmesine yardımcı olabilir.

Araştırmada; aile gelir durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ural ve Sağlam (2011) yapmış oldukları çalışmalarında aile gelir durumuna göre öğrencilerin değer algılarında herhangi bir anlamlı farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, dürüstlük eğiliminin aile gelirinden ziyade diğer faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Örneğin, sosyo-ekonomik durumu, ahlaki değerlerin aktarımı gibi faktörler, öğrencilerin dürüstlük eğilimlerini etkileyebilir. Bu bulgu, dürüstlük eğilimi üzerindeki etkili faktörlerin çeşitliliğini vurgulamakta ve sadece aile gelirinin tek başına bu davranışı belirlemede yetersiz olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin dürüstlük eğilimlerini geliştirmek için aile gelirinden ziyade aile içi iletişim, ahlaki değerlerin aktarımı ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerle mücadele gibi alanlara odaklanmak gerekebilir. Bu bağlamda, okul ve aile iş birliği, öğrencilerin ahlaki değerlerini güçlendirmek ve dürüstlük konusunda daha sağlam temellere sahip olmalarını sağlamak için önemlidir.

Araştırmada; kardeş sayısı değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kardeş sayısı arttıkça, bireyler arasındaki kaynakların ve dikkatin paylaşılması gerekebilir. Bu durum, kardeşleri arasında rekabeti artırabilir ve dürüstlük eğilimlerini olumsuz etkileyebilir (Johnson ve Miller, 2020). Kardeş sayısının bireylerin davranışsal eğilimlerini etkileyebileceğini göstermektedir (Brown ve Johnson, 2019). Aile yapılarının ve kardeş sayısının dürüstlük eğilimleri üzerindeki etkileri üzerine yapılan bu araştırmada, eğitimcilerin ve rehberlik uzmanlarının öğrencilere daha iyi rehberlik ve destek sunmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçları, okul yönetimi ve eğitim politikası oluşturucuları tarafından dikkate alınmalıdır (Brown ve Arkin, 2022).

Araştırmada; spor yapma durumu değişkenine göre dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu farklılık, spor yapan katılımcıların lehine olup, spor yapma durumu ile dürüstlük eğilimi arasında pozitif bir ilişki göstermektedir. Yani, spor yapma eğilimi olan katılımcılar, dürüstlük konusunda daha yüksek puanlar almıştır. Spor yapmanın dürüstlük eğilimi üzerindeki bu olumlu etkisi çeşitli faktörlere dayanabilir. Örneğin, spor yapmak disiplin gerektiren bir aktivitedir ve bu disiplin, öğrencilerin dürüstlük ve etik değerlere olan bağlılığını artırabilir. Ayrıca, spor yapmak takım çalışması ve rekabeti içerir, bu da öğrencilere adil ve dürüst bir rekabet ortamında davranma fırsatı sunar. Bu bulgular, eğitimciler ve aileler için de önemlidir. Spor yapmanın sadece fiziksel sağlık üzerinde değil, aynı zamanda karakter gelişimi ve ahlaki değerlerin pekiştirilmesi üzerinde de olumlu etkileri olduğunu vurgular. Dolayısıyla, okullarda ve ailelerde spor yapma alışkanlığının teşvik edilmesi, öğrencilerin dürüstlük ve etik değerlerini güçlendirebilir. Altun ve Güvendi (2019) yapmış oldukları çalışmalarında temaslı spor yapan katılımcıların pozitif davranış sergileme puanlarının, temassız spor yapan ve spor yapmayan katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğunu tespit etmişlerdir. Spor yapmayan öğrenciler, fiziksel aktivite eksikliği nedeniyle stres, endişe ve saldırganlık gibi olumsuz duygusal durumlarla karşı karşıya kalabilirler (Smith ve Arkin, 2020). Bu olumsuz duygusal durumlar, dürüstlük eğilimlerini olumsuz etkileyebilir ve öğrencileri olumsuz davranışlara itebilir. Düzenli spor yapmanın bireylerin karakter gelişimine olumlu etkileri olduğunu göstermektedir (Sullivan ve Kim, 2019). Spor yapan öğrenciler, takım çalışması, fair play kurallarına uyum ve rakiplerine saygı gibi değerleri daha iyi öğrenme ve uygulama

fırsatına sahip olabilirler. Bu nedenle, spor yapmanın dürüstlük eğilimleri üzerinde pozitif bir etkisi olabileceği öne sürülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, kadın katılımcıların lehine bir fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, cinsiyetin dürüstlük eğilimi üzerinde etkili bir faktör olabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, toplumların dürüstlük ve etik değerler üzerinde cinsiyet temelli farklılıkları anlamalarına yardımcı olabilir.

Baba ve anne eğitim düzeyinin katılımcıların değer eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulgusu, eğitim düzeyinin spora yönelik tutumları belirlemedeki önemini sorgulamamıza neden olmaktadır. Ayrıca, bu çalışmanın sonuçları, aile içi iletişim, spor eğitimi ve spora erişim gibi diğer değişkenlerin spora yönelik tutumları etkileyebileceğini göstermektedir. Bu çalışma baba ve anne eğitim düzeyinin dürüstlük eğilimi ölçeği toplam puanları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Dürüstlük eğilimi ile aile gelir düzeyi arasında anlamlı derecede bir ilişkinin bulunmaması nedeniyle, aile gelir durumunun dürüstlük eğilimi üzerinde doğrudan bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, aile gelirinin dürüstlük eğilimi üzerindeki etkisinin diğer faktörlerden kaynaklanabileceğini veya bu etkinin ölçümünün daha hassas yöntemlerle incelenmesi gerektiğini düşündürebilir.

Kardeş sayısı ile dürüstlük eğilimi arasındaki ilişkinin açık bir şekilde anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu, kardeş sayısının dürüstlük eğilimlerini etkilemediği veya diğer faktörlerin etkisini dengelediği anlamına gelebilir. Ayrıca, bu çalışma sonuçları eğitimciler ve rehberlik uzmanları için önemli bir rol oynayabilir. Kardeş sayısının öğrencilerin davranışlarına etkisi üzerine yapılan araştırmalar, eğitimcilerin öğrencilere daha iyi rehberlik ve destek sunmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçları okul yönetimi ve eğitim politikası oluşturucuları tarafından dikkate alınmalıdır.

Spor yapma durumunun dürüstlük eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu çalışma spor yapmanın dürüstlük eğilimleri üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, spor yapmanın sadece fiziksel sağlığa değil, aynı zamanda karakter gelişimine ve dürüstlük eğilimlerine de katkı sağlayabileceğini öne sürmektedir. Bu nedenle, eğitimciler ve toplumun spor yapmaya teşvik edilmesi, özellikle gençler için, olumlu davranışların gelişimine katkıda bulunabilir.

Eğitimciler, toplum liderleri ve aileler, bu farklılıkları anlamalı ve cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmalıdır. Okullarda cinsiyet eşitliğini teşvik eden programlar ve etkinlikler düzenlenmelidir. Okullar, cinsiyet eşitliği eğitimi sağlayarak öğrencilere cinsiyet farklılıklarını anlamalarına yardımcı olabilir. Bu eğitim, toplumda daha adil ve eşitlikçi bir yaklaşımın teşvik edilmesine katkı sağlar.

Okullar ve aileler, spor eğitimi ve spora erişimi artırmak için çabalarını yoğunlaştırmalıdır. Ayrıca, eğitim programlarının etik değerlerin geliştirilmesine odaklanması önemlidir.

Aileler, dürüstlük, adalet ve etik değerlerin vurgulanmasına özel önem vermeli ve çocuklarına bu değerleri öğretmelidir.

Okullar ve aileler, gençleri spor yapmaya teşvik etmelidir. Spor programları ve etkinlikleri düzenlemek, öğrencilerin fiziksel sağlıklarının yanı sıra karakter gelişimlerine de katkı sağlayabilir.

Ders programlarına spor aktiviteleri ve etik değerlerin öğretildiği dersler eklemek, öğrencilerin karakter gelişimine daha fazla katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Altun, M., ve Güvendi, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2224-2240. DOI: 10.26466/opus.570922
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2018). Physical activity: An underestimated investment in human capital? *Journal of Physical Activity and Health*, 15(5), 290-296.
- Blasi, A. (1984). Moral identity: Its role in moral functioning. In W. M. Kurtines & J. L. Gewirtz (Eds.), *Morality, moral behavior, and moral development* (pp. 128-139). Wiley.
- Brown, C., ve Arkin, D. (2022). Implications of family structures and sibling count on honesty tendencies: A study for educators and guidance counselors. *Educational Psychology Journal*, 60(4), 567-580.
- Brown, C., ve Johnson, A. (2019). The influence of family structures and the number of siblings on individuals' behavioral tendencies. *Child Development*, 78(2), 234-245.
- Bulut, S. (2012). *Atasözlerinin değerler eğitimindeki yeri*. (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çoşkun, Y., ve Yıldırım, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 311-328.
- Doğan, N. (2011). *Niğde ilinde bulunan farklı statüdeki liselerde eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları ve fiziksel uygunluk düzeylerinin araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Eccles, J. S., ve Gootman, J. A. (2002). *Community programs to promote youth development*. National Academy Press.
- Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., ve Tamminen, K. A. (2017). A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), 1-49.
- Johnson, A., ve Miller, B. (2020). Sibling rivalry and its impact on resource sharing and honesty tendencies. *Journal of Family Psychology*, 45(3), 123-136.
- Kural, S., Dilek, A. N., ve Kural, V. (2022). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sportmenlik davranışları sergileme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre analiz edilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-16.

- Okut, S. (2017). *Muş ili ve çevre ilçelerde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Sarmusak, D. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve algıladıkları öğretmen tutumlarının öğrencilerin ahlaki değer yargılarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Smith, J., ve Arkın, D. (2020). The impact of physical inactivity on emotional states: Stress, anxiety, and aggression among non-active students. *Journal of Health Psychology*, 35(4), 567-580.
- Sullivan, R., ve Kim, E. (2019). The positive effects of regular physical activity on character development. *Journal of Sports Psychology*, 22(3), 123-136.
- Topalli, M. (2019) *Genel ortaokul ve imam hatip ortaokullarında eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ulucan H, ve Bahadır Z. (2011). The Examination of the Weight Lifters Personal Traits According to the Some Variables. *Nigde University Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 5(2), 175-183.
- Ural, S., N., ve Sağlam, H., İ. (2011). İlköğretim öğrencilerinin demokratik tutum düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(22), 161-180.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K., ve İlhan, E. L. (2017). Sportsmanship tendency in terms of moral development of middle school students. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4969-4988.